

Dosarul nr. 2ra-72/22
2-13123512-01-2ra-17012022

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani – N. Arabadji
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – M. Anton, I. Secrieru, V. Cotorobai

DECIZIE

01 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Dumitru Mardari
Nina Vascan
Victor Burduh
Aliona Miron
Maria Ghervas

examinând recursurile declarate de întreprinderea mixtă compania de asigurări „Grawe Carat Asigurări” societate pe acțiuni și de Ivan Gangan și Aurica Gangan, reprezentați de avocatul Cristina Ermurachi,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ivan Gangan și Aurica Gangan împotriva întreprinderii mixte compania de asigurări „Grawe Carat Asigurări” societate pe acțiuni, intervenienți accesorii Mihail Tofan și societatea cu răspundere limitată „Construm”, cu privire la constatarea existenței cazului asigurat, încasarea despăgubirii de asigurare, dobânzii de întârziere și penalității, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de Ivan Gangan și Aurica Gangan, s-a casat hotărârea din 03 august 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a pronunțat o hotărâre nouă, prin care s-a admis parțial acțiunea,

constată:

La 31 mai 2013, Ivan Gangan și Aurica Gangan au depus cerere de chemare în judecată, care pe parcursul examinării cauzei a fost modificată, împotriva întreprinderii mixte compania de asigurări „Grawe Carat Asigurări” societate pe acțiuni (în continuare ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA), intervenienți accesorii Mihail Tofan și societatea cu răspundere limitată „Construm” (în continuare SRL „Construm”), cu privire la constatarea existenței cazului asigurat, încasarea despăgubirii de asigurare, dobânzii de întârziere și penalității, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii au invocat că, la 28 august 2008, în jurul orei 18.40, șoferul Mihail Tofan, în exercițiul funcției sale de șofer angajat la SRL „Construm”, conducând camionul de serviciu de model „MAN-19314”, cu

n/î XXX, deplasându-se pe traseul R-3 Cimișlia-Comrat, la km 54-800, la ieșirea din or. Cimișlia, efectuând manevra de întoarcere, încălcând prevederile punctului 39 (1) din Regulamentul Circulației Rutiere (RCR), conform cărora prealabil schimbării direcției de mers conducătorul de vehicul trebuie să se asigure că această manevră va fi în siguranță și nu va crea obstacole pentru ceilalți participanți la trafic, punctului 40 din RCR, conform căruia în cazul în care manevra de întoarcere se efectuează în afara intersecției, date fiind gabaritul mare al vehiculului sau lățimea insuficientă a carosabilului, conducătorul trebuie să cedeze trecerea vehiculelor, care se deplasează în același sens, precum și celor care vin din sens opus, punctului 41 din RCR, conform căruia întoarcerea vehiculelor este interzisă în locurile în care vizibilitatea este mai mică de 100 metri, cel puțin într-o direcție, nu a cedat trecerea automobilului de model „Nissan Almera”, cu n/î XXX, care se afla la distanța de 41 metri de camion, la volanul căruia se afla proprietarul Ivan Gangan, având-o ca pasageră pe Aurica Gangan.

Conform concluziei nr. 554 din 01 octombrie 2008 întocmită de Centrul Expertize Independente, automobilul de model „Nissan Almera”, cu n/î XXX a fost deteriorat considerabil. Respectiv, proprietarului Ivan Gangan i-au fost provocate prejudicii materiale considerabile, paguba adusă automobilului constituind suma de 4 550 de euro.

De asemenea, lui Ivan Gangan i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de plăgi și excoriații, care se califică ca leziuni corporale ușoare, iar pasagerei Aurica Gangan i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de fractură închisă a humerusului drept în treime medie cu dislocare a fragmentelor, comoție cerebrală, care se califică ca leziuni corporale medii, cu dereglarea sănătății de lungă durată, ceea ce se demonstrează prin raportul de expertiză medico-legală nr. 112D.

Reclamanții au menționat că, la momentul producerii accidentului, Mihail Tofan era angajat în calitate de șofer la SRL „Construm”, care avea încheiat cu ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA contract de asigurare obligatorie de răspundere civilă, care era valabil și trebuia să-și producă efectele.

La 13 decembrie 2010, cu compania de asigurări au fost încheiate două acorduri la dosarul de daună nr. R/08/624, în baza cărora ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA urma să transfere pe contul reclamanților suma de 93 946 de lei pentru prejudiciul cauzat, însă această sumă nu a fost achitată.

Având în vedere că ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA nu și-a onorat obligația de a le achita despăgubirea de asigurare, urmează să plătească și dobândă de întârziere conform art. 619 din Codul civil.

Totodată, reclamanții au notat că, prin sentința din 22 aprilie 2010 a Judecătorei Cimișlia, Mihail Tofan a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (1) din Codul penal, iar prin decizia din 13 martie 2012 a Curții de Apel Chișinău sentința a fost casată, fiind dispusă încetarea procesului penal de învinuire a lui Mihail Tofan, din motiv că există o hotărâre a organului de urmărire penală de scoatere a persoanei de sub urmărire penală.

Reclamanții au remarcat că eroarea admisă de către procurori a fost recunoscută însuși de Procuratura Generală. Astfel, decizia instanței de apel de casare a sentinței și încetarea procesului penal de învinuire a lui Mihail Tofan a

fost rezultatul direct al erorilor procedurale comise de organul de urmărire penală și procuratură pe parcursul urmăririi penale, dar nu de recunoaștere a nevinovăției lui Mihail Tofan.

Din aceste motive, asigurătorul este obligat să plătească despăgubirea de asigurare. Cu toate acestea, compania de asigurări refuză să achite despăgubirea de asigurare din motivul nevinovăției lui Mihail Tofan.

Reclamanții au menționat că rapoartele de expertiză, întocmite pe parcursul derulării dosarului penal, atestă vinovăția directă a lui Mihail Tofan, or, la întrebarea nr. 6 expertii au răspuns cert că din punct de vedere tehnic, necorespunderea acțiunilor șoferului autocamionului de model „MAN-19314” punctelor 39 (1), 40 și 41 din RCR, stabilite pentru începutul deplasării, schimbării direcției sau virării la stânga, întoarcerii, se află în legătură cauzală cu accidentul rutier dat.

Conform actului de verificare și concluziei nr. 554 din 01 octombrie 2008, întocmite de Centrul Expertize Independente, automobilul de model „Nissan Almera” a fost deteriorat, iar mărimea sumei necesare pentru reparația acestuia cu înlocuirea tuturor pieselor deteriorate ar prevala cu mult valoarea lui pe piață, care la momentul producerii accidentului rutier era de 4 550 de euro, ceea ce constituie valoarea automobilului deteriorat.

Deopotrivă, a fost demonstrat și faptul că lui Ivan Gangan i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de plăgi și excoriații, care se califică ca leziuni corporale ușoare, iar Auricăi Gangan i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de fractură închisă a humerusului drept în treime medie cu dislocare a fragmentelor, comoție cerebrală, care se califică ca leziuni corporale medii, cu dereglarea sănătății de lungă durată.

Reclamanții au indicat că suma de bani achitată în vederea recuperării sănătății lor după accidentul rutier, conform tuturor actelor (rețete, chitanțe, bonuri, expertize medicale, cheltuieli de deplasare etc.), constituie 21 648 de lei și 523,63 de euro.

La fel, Aurica Gangan a invocat că în urma accidentului i-a fost cauzat prejudiciu prin neobținerea remunerației care i se cuvenea (venit ratat), deoarece, cu toate că avea un contract de muncă încheiat cu angajatorul, din cauza accidentului rutier a fost în imposibilitate de a-și executa obligațiile asumate prin contract și respectiv a fost privată și de venitul care urma să-l primească în baza contractului de muncă. Venitul ratat legat de imposibilitatea reclamantei de a lucra în perioada 03 septembrie 2008 – 01 iulie 2009 constituie 5 448,70 de euro.

De asemenea, din considerentul că locuiau și munceau în Portugalia, la momentul accidentului aflându-se într-o scurtă vizită în Republica Moldova, au fost nevoiți să suportate cheltuieli suplimentare de transport pentru a se prezenta la organul de urmărire penală întru efectuarea actelor procedurale necesare, în sumă totală de 1 041 de euro și 7 337 de lei.

Reclamanții au considerat că asigurătorul urmează să le achite și penalități pentru sumele neachitate la timp și să le repare prejudiciul moral cauzat prin neexecutarea obligației de achitare a despăgubirii în termenii impuși de legislație.

Reclamanții Ivan Gangan și Aurica Gangan au solicitat prin cererea de chemare în judecată concretizată constatarea existenței cazului asigurat produs la 28 august 2008, încasarea de la ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a următoarelor sume: 4 550 de euro cu titlu de prejudiciu cauzat în urma distrugerii

automobilului; 21 648 de lei și 523,63 de euro cu titlu de cheltuieli suportate pentru recuperarea sănătății și cheltuieli de transport către instituțiile medicale; 1 041 de euro și 7 337 de lei cu titlu de prejudiciu cauzat prin neutilizarea biletelor de avion și cheltuieli suportate suplimentar pentru procurarea biletelor de transport; 5 448,7 de euro cu titlu de venit ratat; 4 724,52 de euro cu titlu de dobândă de întârziere pentru perioada 14 mai 2012 – 22 mai 2018, calculată la suma de 4 550 euro pentru distrugerea automobilului; 22 478,33 de lei și 543,06 euro cu titlu de dobândă de întârziere pentru perioada 14 mai 2012 – 22 mai 2018, calculată la suma de 2 1648 de lei și 523,63 de euro pentru recuperarea sănătății și transportul către instituțiile medicale; 1 080,93 de euro și 7 618,42 de lei cu titlu de dobândă de întârziere pentru perioada 14 mai 2012 – 22 mai 2018, calculată la suma de 1 041 de euro și 7 337 de lei prejudiciu cauzat prin neutilizarea biletelor de avion și cheltuieli suportate suplimentar pentru procurarea biletelor de transport; 1 894,01 euro și 3 896,69 de lei cu titlu de penalitate legală; 50 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat prin neachitarea despăgubirii în termen legal și 20 000 de lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de asistență juridică.

Prin hotărârea din 03 august 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a respins acțiunea, ca fiind neîntemeiată (vol. III, f.d. 108-109, 112-119 recto-verso).

În consolidarea soluției, prima instanță a reținut că nu există un act judecătoresc de constatare a vinovăției lui Mihail Tofan în producerea accidentului, deoarece procesul penal de învinuire a acestuia a fost încetat prin decizia din 13 martie 2012 a Curții de Apel Chișinău. În aceste circumstanțe, nu poate fi constatată existența cazului asigurat și, drept consecință, asigurătorul nu poate fi obligat la plata despăgubirii de asigurare.

Totodată, prima instanță a menționat că vinovăția în cauzarea prejudiciului poate fi constatată și în procedură civilă, în acest sens persoana prejudiciată urmând să sesizeze instanța civilă cu o astfel de acțiune, însă, la caz, reclamantii nu au solicitat constatarea vinovăției și nici nu au prezentat o hotărâre judecătorească a instanței civile de constatare a vinovăției lui Mihail Tofan în producerea accidentului.

Astfel, prima instanță a conchis că pretențiile reclamantilor nu pot fi admise în modul în care au fost formulate, deoarece inițial urmează a fi constatată vinovăția și ulterior existența cazului asigurat.

La 23 august 2018, Ivan Gangan și Aurica Gangan, reprezentați de avocatul Cristina Ermurachi (Cojocar) au depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii din 03 august 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani (vol. III, f.d. 121).

Prin încheierea din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel, din motivul necorespunderii acesteia prevederilor art. 368 alin. (1) din Codul de procedură civilă și s-a acordat apelanților termen de 20 de zile de la recepționarea încheierii pentru prezentarea cererii de apel motivate și a dovezii achitării taxei de stat în sumă de 12 514,34 de lei (vol. III, f.d. 126-128).

Potrivit avizului de recepție a corespondenței DS2035314099AS încheierea din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost comunicată avocatului Cristina Ermurachi (Cojocar) la 03 aprilie 2019 (vol. III, f.d. 130).

La 22 aprilie 2019, Ivan Gangan și Aurica Gangan, reprezentați de avocatul Cristina Ermurachi (Cojocaru) au depus cerere de apel motivată împotriva hotărârii din 03 august 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând scutirea de la plata taxei de stat la declararea apelului (vol. III, f.d. 121-149).

Prin încheierea din 20 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău cererea de apel a fost acceptată pentru examinare și s-a intentat procedarea în apel (vol. III, f.d. 150).

În atare circumstanțe, completul consideră că, la demararea căii de atac în ordine de apel, Ivan Gangan și Aurica Gangan au respectat modul și termenul prevăzut la art. 362 din Codul de procedură civilă.

Prin decizia din 03 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Ivan Gangan și Aurica Gangan și s-a menținut hotărârea din 03 august 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani (vol. III, f.d. 184, 185-194).

Prin decizia din 22 iulie 2020 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul declarat de Ivan Gangan și Aurica Gangan, s-a casat decizia din 03 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și s-a remis cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată (vol. IV, f.d. 10-19).

Rejudecând cauza, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 17 iunie 2021 a admis apelul declarat de Ivan Gangan și Aurica Gangan, a casat hotărârea din 03 august 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani și a pronunțat o hotărâre nouă, prin care:

S-a admis parțial acțiunea depusă de Ivan Gangan și Aurica Gangan.

S-a încasat din contul ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA în folosul lui Ivan Gangan despăgubirea de asigurare în sumă de 93 946 de lei.

În rest pretențiile și cerințele din acțiune s-au respins, ca fiind nefondate.

S-au compensat cheltuielile de judecată la bugetul de stat, proporțional pretențiilor admise, fiind încasat din contul ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA la bugetul de stat taxa de stat de la plata căreia a fost scutit reclamantul la depunerea cererii de chemare în judecată în sumă de 2 818,38 de lei, la depunerea cererii de apel în sumă de 2 113,78 de lei și la depunerea cererii de recurs în sumă de 1 409,19 lei (vol. IV, f.d. 57-58, 59-64 recto-verso).

În consolidarea soluției instanța de apel a reținut că, deși prin decizia din 13 martie 2012 a Curții de Apel Chișinău s-a încetat procesul penal de învinuire a lui Mihail Tofan, instanța a constatat în partea motivată a hotărârii sale că în cazul dat partea vătămată are dreptul de a înainta acțiunea civilă în ordinea procedurii civile, față de proprietarul izvorului de pericol sporit care a cauzat prejudiciul.

Curtea de Apel Chișinău a remarcat că, la caz, nu există un act procedural, ordonanță adoptată de procuror sau sentință pronunțată de instanța de judecată, prin care s-ar fi constatat nevinovăția lui Mihail Tofan pentru comiterea accidentului rutier, în rezultatul căruia reclamanților li s-au cauzat prejudicii.

Astfel, în condițiile speței, survine răspunderea companiei de asigurare în baza contractului de asigurare semnat cu proprietarul/posesorul mijlocului de transport condus de persoana care a comis accidentul rutier.

Mai mult ca atât, instanța de apel a notat că ține și de competența instanței de judecată civile de a stabili existența vinovăției civile a persoanei, în situația în care lipsește o hotărâre în ordinea procedurilor penale și/sau contravenționale de constatare a vinovăției pentru faptele produse. Or, erorile admise de organele

competente de a cerceta, investiga și examina cauzele respective nu pot fi puse în sarcina persoanei păgubite.

Curtea de Apel Chișinău a constatat, din probatoriul administrat de părțile procesului, că în speță vinovat de producerea accidentului rutier în rezultatul căruia au fost cauzate prejudicii materiale reclamanților este anume Mihail Tofan. În cadrul cercetării judecătorești nici intervenientul accesoriu Mihail Tofan, nici ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA nu au demonstrat o altă stare de fapt, și anume că vinovat de producerea accidentului rutier s-ar face o altă persoană decât Mihail Tofan.

Astfel, se atestă existența situației și obligației companiei de asigurări de a achita despăgubirea de asigurare persoanelor păgubite, survenită urmare a producerii accidentului rutier, vinovat de care se face Mihail Tofan. În acest sens, s-a reținut că, la momentul producerii accidentului rutier, Mihail Tofan era angajat în funcția de șofer la SRL „Construm”, care avea încheiat contract de asigurare obligatorie de răspundere civilă cu ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA (nr. 1834276) și care la momentul producerii accidentului rutier era valabil. Drept consecință, ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA este obligată să plătească despăgubirea de asigurare persoanelor păgubite Ivan Gangan și Aurica Gangan produsă în urma accidentului comis de Mihail Tofan.

Instanța de apel a învederat că art. 17 alin. (2) din Legea cu privire la asigurări prevede expres că asigurătorul nu este în drept să nu plătească despăgubirea de asigurare în cadrul asigurării de răspundere civilă. Totodată, prin prisma art. 1315 alin. (1) lit. b) și lit. c) din Codul civil, asigurătorul este obligat să efectueze plata, la apariția dreptului asiguratului sau al beneficiarului asigurării de a încasa suma asigurată sau despăgubirea de asigurare, în termenul stabilit în condițiile de asigurare și să compenseze asiguratului cheltuielile aferente evitării producerii cazului asigurat sau limitării oportune a prejudiciilor pasibile de despăgubire.

Cu privire la mărimea despăgubirii de asigurare, instanța de apel a menționat că potrivit Acordului dosarului de daună nr. R/08/624 din 13 decembrie 2010, despăgubirea de asigurare pentru vătămarea corporală provocată Auricăi Gangan constituie suma de 46 219 de lei, iar despăgubirea de asigurare pentru deteriorarea mijlocului de transport de model „Nissan Almera”, cu n/î XXX constituie suma de 47 727 de lei.

În această consecvență, instanța de apel a considerat necesar de a încasa din contul ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA în beneficiul păgubiților despăgubirea de asigurare în sumă totală de 93 946 de lei.

Cu referire la pretențiile reclamanților privind încasarea dobânzii de întârziere, Curtea de Apel Chișinău a învederat că numai obligațiilor pecuniare certe li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii, care la caz nu sunt aplicabile.

Din acest considerent, Curtea de Apel Chișinău a concis că pretenția cu privire la încasarea de la ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a dobânzii de întârziere este neîntemeiat și urmează a fi respinsă.

Referitor la pretenția privind încasarea sumei de 50 000 de lei, cu titlu de reparare a prejudiciului moral, instanța de apel a decelat că, în speță, pretinsul prejudiciul moral este absolut neargumentat și lipsit de probe, fiind bazat doar pe acuzații declarative în adresa asigurătorului. Cu atât mai mult că, potrivit art. 16

alin. (1) lit. l) din Legea nr. 414/2006, asiguratorul nu acordă despăgubiri pentru sumele de recuperare a pagubei morale rezultate din accident.

În privința capătului de cerere de compensare a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 20 000 de lei, instanța de apel a remarcat că, avocatul Cristina Ermurachi (Cojocaru), contrar obligațiilor sale, nu a prezentat borderoul sau calcul desfășurat al sumei solicitate drept onorariu, precum și timpul pentru efectuarea acestor acțiuni. Prin urmare, cerința cu privire la compensarea cheltuielilor de asistență juridică este neprobată și urmează a fi respinsă.

Cu titlu subsecvent, Curtea de Apel Chișinău a considerat necesar de a încasa din contul ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA la bugetul de stat taxa de stat de la plata căreia au fost scutiți reclamanții la depunerea cererii de chemare în judecată, la depunerea cererii de apel și la depunerea cererii de recurs, or, compensarea cheltuielilor de judecată la bugetul de stat se efectuează obligatoriu, proporțional părții admise din pretenții.

La 21 decembrie 2021, ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA, reprezentată de Rodica Cherdivară și Violina Șumscaia, a declarat recurs împotriva deciziei din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei recurate și menținerea hotărârii din 03 august 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani (vol. IV, f.d. 74-83).

În motivarea recursului s-a invocat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, și anume art. 2, art. 15 alin. (1), art. 22 alin. (7) și (10), art. 23 alin. (1) și art. 25 alin. (2) lit. d) din Legea nr. 414/2006.

În opinia ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că normele speciale reglementează că răspunderea asiguratorului este condiționată de existența culpei asiguratului și impune reguli certe pentru spețele în care autoritățile publice competente nu au putut stabili culpa persoanelor implicate în accidentul rutier.

La fel, Curtea de Apel Chișinău nu a ținut cont de faptul că aceste norme impun asiguratorilor formule prestabilite de calculare a despăgubirii de asigurare în situațiile în care se constată dauna totală a autovehiculului și stabilesc condiții asiguratorilor pentru a putea include în suma despăgubirii de asigurare cheltuielile suportate – prescripții medicale și documente justificative.

ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a menționat că instanța de apel nu a aplicat prevederile art. 15 alin. (1) din Legea nr. 414/2006, or, prin prisma acestei norme asiguratorul acordă despăgubiri dacă prejudiciile s-au produs din culpa asiguratului sau a utilizatorului de autovehicul. Astfel, în speță, nu au fost prezentate documente care ar demonstra existența certă a culpei lui Mihail Tofan, deținătorul poliței de asigurare eliberată de ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA în producerea accidentului în care au fost păgubiți Ivan Gangan și Aurica Gangan.

Mai mult ca atât, instanța de apel trebuia să aplice principiul puterii lucrului judecat, care are ca efecte exclusivitatea, incontestabilitatea, executorialitatea și obligativitatea, ținând cont în acest sens de decizia din 13 martie 2012 a Curții de Apel Chișinău (dosarul nr. 1a-359/2012), prin care s-a încetat procesul penal de învinuire a lui Mihail Tofan în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (1) din Codul penal al Republicii Moldova, din motivul că există o hotărâre a organului de urmărire penală de scoatere a persoanei de sub urmărire penală, precum și de ordonanța din 06 decembrie 2008 emisă de Procuratura raionului

Cimișlia, prin care Mihail Tofan a fost scos de sub urmărire penală din motivul lipsei probelor suficiente ca procurorul să poată adopta o ordonanță de punere sub învinuire.

Astfel, la caz, există o hotărâre judecătorească prin care s-a constatat lipsa probatoriului pentru stabilirea vinovăției lui Mihail Tofan de producerea accidentului în care au fost păgubiți Ivan Gangan și Aurica Gangan.

De asemenea, recurenta ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a considerat că instanța de apel eronat a ajuns la concluzia că asigurătorul trebuie să răspundă civil față de păgubiți, or, pentru aplicarea unei potențiale răspunderi delictuale urmează a fi identificate și stabilite cu certitudine:

- 1) persoana responsabilă de săvârșirea faptei ilicite – vinovăția;
- 2) legătura de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu;
- 3) cuantumul prejudiciului;
- 4) persoana care urmează să repare prejudiciul.

În speță, însă, partea motivată a deciziei instanței de apel nu răspunde la întrebarea în baza căror probe instanța a constatat vinovăția lui Mihail Tofan în producerea accidentului rutier.

În opinia recurente, această soluție contravine jurisprudenței naționale formate pe cauze similare, și anume decizia din 16 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău (dosarul nr. 2ac-31/20; încheierea din 15 septembrie 2021a Curții Supreme de Justiție (dosarul nr. 2rac-215/21) în baza căreia a devenit definitivă și irevocabilă decizia din 16 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Succesiv, ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a indicat că aserțiunile instanței de apel în privința sumei despăgubirii în mărime de 93 946 de lei încasate din contul asigurătorului au fost trase în baza unor probe inexistente, și anume preținsele 2 acorduri la dosarul de daune. Însă, acestea nu există, iar dacă ar fi existat sunt caduce, din motiv că vinovăția lui Mihail Tofan în producerea accidentului rutier nu a fost dovedită prin nici un mijloc legal de probă.

Recurenta ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a menționat că, de fapt, reclamantii au solicitat încasarea despăgubirii de asigurare în temeiul Raportului nr. 554 din 01 octombrie 2008, prin care s-a constatat distrugerea totală a autovehiculului ce aparținea lui Ivan Gangan și s-a stabilit cuantumul prejudiciului produs acestuia în sumă de 4 550 de euro, echivalentul a 67 089,29 de lei la data evaluării. Însă, instanța de apel nu a făcut legătură între circumstanțele speței și prevederile legale care reglementează expres procedura și modul de stabilire și calcul a despăgubirii de asigurare, încasând despăgubirea de asigurare pentru deteriorarea mijlocului de transport în mărime de 47 727 de lei, în baza Acordului dosarului de daună nr. R/08/624 din 13 decembrie 2010.

Deopotrivă, instanța de apel a stabilit cuantumul despăgubirii de asigurare pentru vătămări corporale în baza unor probe inadmisibile, care nu puteau fi puse la baza unei hotărâri judecătorești din motiv că reprezintă bonuri și cecuri de o calitate inacceptabilă, ilizibile, cu corectări și rectificări mecanice, fără prescripție medicală și fără o descifrare clară în ce constă necesitatea produsului sau serviciului.

În acest sens, ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a observat că în cecurile prezentate de reclamantii au fost identificate medicamente, care nu pot fi puse la baza unui tratament ca urmare a vătămarilor corporale rezultate din accident rutier, cum ar fi de exemplu: 1) comprimate „Valette” – contraceptive orale;

- 2) „Nasex” – spray nazal; 3) „Maxilase” – sirop contra anginei pentru copii; 4) „Zentel” – preparat antihelmintic, etc.

La 24 ianuarie 2022, Ivan Gangan și Aurica Gangan, reprezentați de avocatul Cristina Ermurachi, au declarat recurs împotriva deciziei din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea parțială a deciziei recurate, în partea respingerii pretențiilor din acțiune, cu pronunțarea în această parte a unei decizii noi, prin care să fie admise integral pretențiile formulate în cererea de chemare în judecată.

În motivarea recursului a reiterat temeiurile de fapt și de drept ale cauzei, transpunând argumente similare celor cuprinse în cererea de chemare în judecată, cererile de concretizare a acțiunii, cererii de apel și pledoariilor depuse în prima instanță.

Suplimentar, recurenții Ivan Gangan și Aurica Gangan au invocat că decizia instanței de apel în partea pretențiilor respinse este neîntemeiată și adoptată cu încălcarea esențială a legislației, prin aplicarea eronată a normelor de drept material și a normelor de drept procedural.

În acest sens, Ivan Gangan și Aurica Gangan au notat că instanța de apel greșit a încasat despăgubirea de asigurare pentru vătămarea corporală în mărime de doar 46 219 de lei și despăgubirea de asigurare pentru reparația mijlocului de transport doar în mărime de 47 727 de lei, or, pe parcursul judecării cauzei și-au concretizat pretențiile în sensul majorării mărimii despăgubirilor de asigurare reclamate, demonstrând sumele revendicate prin probe pertinente.

Recurenții Ivan Gangan și Aurica Gangan au considerat că instanța de apel nu a ținut cont de faptul că potrivit actului de verificare și Concluziei nr. 554 din 01 octombrie 2008, întocmite de către Centrul Expertize Independente, automobilul, care aparținea lui Ivan Gangan și a fost implicat în accidentul rutier, a fost deteriorat, iar mărimea sumei necesare pentru reparația acestuia cu înlocuirea tuturor pieselor deteriorate ar prevala cu mult valoarea lui pe piață, care la momentul producerii accidentului rutier constituia suma de 4 550 de euro.

Astfel, prin prisma art. 2, art. 3, art. 15 alin. (4), art. 22 alin. (10) și art. 21 alin. (2) din Legea nr. 414/2006, precum și a art. 16 alin. (1) și art. 43 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 407/2006, în cazul distrugerii autovehiculului, pătimitul va beneficia de o despăgubire de asigurare echivalentă valorii bunului până la data producerii cazului asigurat, iar în situația avarierii bunului, despăgubirea va fi egală costului cheltuielilor necesare pentru restabilirea automobilului în situația în care acesta se afla până la momentul producerii cazului asigurat.

În opinia recurenților Ivan Gangan și Aurica Gangan, instanța de apel trebuia să încaseze de la asigurător în beneficiul lui Ivan Gangan despăgubirea de asigurare pentru reparația mijlocului de transport în mărime de 4 550 de euro, ce constituia valoarea automobilului deteriorat.

La fel, instanța de apel nu a ținut cont că despăgubirea de asigurare pentru vătămarea corporală a Auricăi Gangan în urma accidentului rutier a fost probată prin înscrisuri pertinente, și anume rețete, chitanțe, bonuri, expertize medicale, cheltuieli de deplasare, constituind suma de 21 648 de lei și 523,63 de euro.

Succesiv, recurenții Ivan Gangan și Aurica Gangan au considerat că, la respingerea capătului de cerere cu privire la încasarea venitului ratat, instanța de apel a interpretat în mod eronat legea și nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, or, conform art. 25 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 414/2006, în cazul

vătămării corporale despăgubirea de asigurare va include și diferența dintre veniturile nete ale persoanei vătămate și indemnizația primită din fondurile bugetului asigurărilor sociale de stat, pe perioada spitalizării și a concediului medical – pentru persoanele salariate.

În acest sens, recurenții Ivan Gangan și Aurica Gangan au notat că au demonstrat prin acte confirmative, și anume contractul individual de muncă, declarațiile și confirmările eliberate de angajatorul Auricăi Gangan că acesteia i s-a cauzat prejudiciu prin neobținerea remunerației care i se cuvenea. Deși, avea un contract de muncă, din cauza accidentului rutier, Aurica Gangan s-a aflat în imposibilitate de a-și executa obligațiile asumate prin contract și respectiv a fost privată și de venitul care urma să-1 primească în baza acestuia.

Mai mult ca atât, potrivit declarației angajatorului Auricăi Gangan din Portugalia, aceasta nu a beneficiat de careva sume de bani, inclusiv în calitate de venit și/sau alocație, indemnizație pentru perioada lipsei de la muncă. De asemenea, din răspunsurile CNAS și CNAM rezultă că în Republica Moldova Ivan Gangan și Aurica Gangan nu au beneficiat de careva sume de bani sub nici o formă ca rezultat al accidentului rutier.

Recurenții Ivan Gangan și Aurica Gangan au considerat că instanța de apel neîntemeiat a respins pretenția privind compensarea din contul companiei de asigurări a cheltuielilor suplimentare de transport, or, aceste cheltuieli au fost probate prin înscrisuri pertinente și concludente, și anume biletele de avion care au fost anulate, precum și biletele de avion și de autocar procurate ulterior pentru deplasarea în Portugalia.

De asemenea, recurenții Ivan Gangan și Aurica Gangan au opinat că soluția instanței de apel de a respinge de principiu încasarea dobânzii de întârziere contravine prevederilor art.6 alin. (6), art. 17 alin. (6), art. 43 alin. (1) lit. e), art. 54 alin. (1) și alin. (5) din Legea nr. 407/2006, art. 19 alin. (1) lit. b), c), d) și e), alin. (2), art. 28 alin. (1) și art. 21 alin. (6) din Legea nr. 414/2006, precum și art. 619 și art. 1328 alin. (1) din Codul civil.

Deopotrivă, recurenții Ivan Gangan și Aurica Gangan au apreciat că soluția instanței de apel de a respinge pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral contravine prevederilor art. 1422 alin. (1)-(2) și art. 1423 alin. (1)-(2) din Codul civil. Cu atât mai mult că materialele dosarului conțin probe, care confirmă cu certitudine gradul suferințelor fizice și psihice (emoțiile și retrăirile), ce le-au fost cauzate prin refuzul neîntemeiat de a le achita despăgubirea de asigurare pe o perioadă mai mare de 10 ani.

Finalmente, recurenții Ivan Gangan și Aurica Gangan au menționat că unicul argument reținut de instanța de apel în susținerea necesității respingerii pretenției de compensare a cheltuielilor de asistență juridică este faptul că avocatul nu a prezentat borderoul de calcul sau calculul desfășurat al acțiunilor întreprinse și timpul utilizat pentru fiecare acțiune în parte.

În opinia recurenților acest argument este superficial, or, lipsa unui astfel de borderou și calculul timpului utilizat nu ar fi trebuit să aibă ca rezultat respingerea compensării cheltuielilor de asistență juridică, care le-au suportat real și în condițiile în care mărimea onorariului avocatului în coraport cu lucrul executat de către aceasta pe acțiunea dată este unul infim.

Volumul de lucru executat de avocat pe parcursul celor 9 ani de zile, de când a fost inițiată acțiunea, a constat în: consultarea clienților după examinarea

actelor și a legislației aferente; plata pentru traducerea actelor din portugheză în română; colectarea actelor de la organul de urmărire penală, instanța de judecată; efectuarea copiilor și extraselor de pe înscrisuri; întocmirea cererii prealabile; întocmirea plângerii către CNPF; întocmirea cererii de chemare în judecată și a cererii de concretizare; întocmirea a 3 plângeri privind acțiunile/inacțiunile organului de urmărire penală; întocmirea interpelărilor; deplasări la ședințele de judecată; participarea în cadrul a minim 20 de ședințe de judecată în prima instanță; întocmirea actelor procedurale pe parcursul derulării procesului în prima instanță și în instanța de apel (demersuri, susțineri verbale, cerere de apel, etc.); studierea actelor judecătorești de dispoziție pronunțate de instanțele de judecată în prezenta cauză; întocmirea recursurilor; cheltuieli poștale și convorbiri telefonice atât cu participanții, cât și cu clienții care sunt peste hotarele Republicii Moldova etc.

La 17 și 24 ianuarie 2022, Curtea Supremă de Justiție a notificat intimaților și intervenienților accesorii copia recursurilor declarate împotriva deciziei din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău de ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA și de Ivan Gangan și Aurica Gangan, explicându-le dreptul de a depune referințe asupra acestora.

Prin referința din 17 februarie 2022, ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a solicitat declararea ca inadmisibil a recursului depus de Ivan Gangan și Aurica Gangan împotriva deciziei din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Prin referința din 18 februarie 2022, Ivan Gangan și Aurica Gangan, reprezentați de avocatul Cristina Ermurachi, au solicitat declararea ca inadmisibil a recursului depus de ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA împotriva deciziei din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Prin referința din 14 martie 2022, Mihail Tofan a solicitat respingerea recursului declarat de Ivan Gangan și Aurica Gangan, admiterea recursului depus de ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA și menținerea hotărârii din 03 august 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit extrasului din poșta electronică cu adresa de e-mail „adelina.oaieneagra@justice.md”, decizia integrală a instanței de apel a fost notificată electronic recurenților și reprezentanților acestora în data de 25 noiembrie 2021 (vol. IV, f.d. 67).

Astfel, Colegiul consideră că, în speță, căile de atac în ordine de recurs au fost demarate în interiorul termenului legal, deoarece cererile de recurs au fost depuse la 21 decembrie 2021 și respectiv 24 ianuarie 2022, adică în interiorul termenului de două luni de la data comunicării deciziei integrale.

Prin încheierea din 23 februarie 2022 a Curții Supreme de Justiție s-au considerat admisibile recursurile declarate de Ivan Gangan, Aurica Gangan și ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA împotriva deciziei din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău și s-au transmis Colegiului lărgit pentru examinare în fond.

Conform art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin prisma art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În corespundere cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

La caz, Colegiul a considerat inoportună invitarea participanților sau a reprezentanților acestora, întrucât argumentele expuse în cererile de recurs și în referințe au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței efectuarea controlului judiciar al deciziei din 04 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, iar data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Totodată, instanța de recurs a opinat că toate punctele de vedere, care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. Cu atât mai mult că, în esență, recurenții, intimații și intevenienții accesoriu au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Cu titlu subsidiar, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda, 19 aprilie 2007, §§ 72-75; Eriksson vs Suedia, 12 aprilie 2012, §§ 66, 72; Pönkä vs Estonia, 08 noiembrie 2016, §§ 33-34, decizia nr. 95 din 19 decembrie 2016 a Curții Constituționale, §§ 26-27).

Verificând argumentele invocate în recursuri, prin prisma materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a ajuns la concluzia că recursurile urmează a fi admise și casată decizia din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul consideră imperioase dezideratele Curții Europene a Drepturilor Omului reținute în cauza Zubac v. Croația (hotărârea din 05 aprilie 2018) potrivit cărora, din moment ce preeminența dreptului constituie un principiu fundamental al democrației și al Convenției, nu putea exista nicio așteptare, în baza Convenției sau de altă natură, potrivit căreia Curtea Supremă trebuia să ignore sau să nu aibă în vedere nereguli procedurale evidente.

Cercetând starea de fapt, în baza materialelor din dosar, Colegiul atestă că, la 28 august 2008, pe traseul R-3 Cimișlia-Comrat, a avut loc un accident de circulație, cu implicarea camionului de model MAN-19314, cu n/î XXX, condus de Mihail Tofan, angajat al SRL „Construm” și automobilului de model Nissan Almera, cu n/î XXX, condus de Ivan Gangan, având-o ca pasageră pe Aurica Gangan.

Conform certificatului nr. 78 eliberat la 28 august 2008 de Poliția Rutieră C.P.R. Cimișlia, în rezultatul accidentului rutier din 28 august 2008 la automobilul

Nissan Almera, cu n/î XXX, au fost deteriorate: caroseria deteriorată total; capota, parbrizul, farurile, bara de protecție, mecanismele de direcție și ambele portiere (vol. I, f.d. 6).

Potrivit raportului de examinare medico-legală nr. 83D din 01 septembrie 2008, Auricăi Gangan i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de fractură închisă a humerusului drept în treime medie cu dislocare a fragmentelor, comoție cerebrală, care au fost cauzate prin acțiunea de lovire cu corp dur, contondent, posibil în timpul și circumstanțele indicate, care se califică ca leziuni corporale medii, deoarece duc la dereglarea sănătății pe timp lung – mai mult de 21 de zile (vol. I, f.d. 218 recto-verso, vol. II, f.d. 175. 219 recto-verso).

Totodată, din raportul de examinare medico-legală nr. 268 din 01 septembrie 2008 rezultă că lui Ivan Gangan i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de plăgi, excoriații care au fost cauzate prin acțiunea de lovire cu corp dur, contondent, posibil în timpul și circumstanțele indicate, care se califică ca leziuni corporale ușoare, deoarece duc la dereglarea sănătății pe timp scurt –de la 6 până la 21 de zile (vol. I, f.d. 219 recto-verso).

Potrivit raportului de expertiză medico-legală nr. 112D din 16 septembrie 2008, Auricăi Gangan i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de fractură închisă a humerusului drept în treime medie cu dislocare a fragmentelor, comoție cerebrală, care au fost cauzate prin acțiunea de lovire cu corp dur, contondent, posibil în timpul și circumstanțele indicate, care se califică ca leziuni corporale medii, deoarece duc la dereglarea sănătății pe timp lung – mai mult de 21 de zile (vol. I, f.d. 16-17, vol. II, f.d. 174, 218 recto-verso).

Prin Actul de verificare și concluziile nr. 554 din 01 octombrie 2008, întocmite de Centrul Expertize Independente, costul detaliilor ce urmează a fi înlocuite în rezultatul accidentului rutier din 28 august 2008, fără costul manoperei și a materialelor necesare pentru reparația automobilului de model Nissan Almera, cu n/î XXX, depășește cu mult valoarea medie de piață a automobilului în Republica Moldova, care constituia suma de 4 550 de euro (vol. I, f.d. 7-15).

Conform Raportului de expertiză autotehnică nr. 3501 din 11 decembrie 2009, din punct de vedere tehnic, necorespunderea acțiunilor șoferului autocamionului de model MAN-19314, cu n/î XXX, Mihail Tofan, punctelor 39 (1), 40 și (4) din Regulamentul circulației rutiere stabilite pentru începutul deplasării, schimbării direcției sau virării la stânga, întoarcerii, se află în legătură cauzală cu accidentul rutier produs la 28 august 2008 pe traseul R-3 Cimișlia-Comrat cu automobilul de model Nissan Almera, cu n/î XXX (vol. I, f.d. 172-176).

La momentul producerii accidentului rutier, conducătorul autocamionului de model MAN-19314, cu n/î XXX, Mihail Tofan, deținea polița de asigurare obligatorie pentru pagube produse de autovehicule seria AL nr. 1834276, eliberată de CA „Carat” SA la 26 martie 2008. Respectiv, asigurătorul a deschis dosarul de daună nr. R/08/624 (vol. I, f.d. 184, 55).

La 05 februarie 2009, în Registrul de Stat al persoanelor juridice au fost înregistrate modificările de preluare de către întreprinderea cu capital străin compania de asigurări „Grawe Asigurare De Viață” societate pe acțiuni a companiei de asigurări „Carat” societate pe acțiuni, redenumindu-se în ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA.

La 13 decembrie 2010, asigurătorul ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a semnat cu reprezentantul păgubiților, Mihail Gangan, două acorduri pe dosarul de

daună nr. R/08/624, prin care prima a recunoscut despăgubirea de asigurare în sumă de 46 219 lei pentru vătămările corporale suferite de Aurica Gangan și suma de 47 727 de lei pentru reparația mijlocului de transport al lui Ivan Gangan de model Nissan Almera, cu n/î XXX, asumându-și obligația să transfere aceste sume de bani la conturile bancare ale păgubiților (vol. I, f.d. 4 și 5).

Prin sentința din 22 aprilie 2010 a Judecătorei Cimișlia, Mihail Tofan a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (1) din Codul penal (vol. I, f.d. 245-247).

La 15 august 2011, Mihail Tofan s-a adresat asigurătorului ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA cu cerere prin care a informat că a contestat cu apel sentința din 22 aprilie 2010 a Judecătorei Cimișlia și a solicitat stoparea achitării despăgubirilor de asigurare pe dosarul de daună nr. R/08/624, până va deveni definitivă hotărârea (vol. I, f.d. 183).

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 martie 2012 s-a casat sentința din 22 aprilie 2010 a Judecătorei Cimișlia și s-a pronunțat o hotărâre nouă, prin care s-a încetat procesul penal cu privire la învinuirea lui Mihail Tofan în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (1) din Codul penal, din motiv că există o hotărâre a organului de urmărire penală de scoatere a persoanei de sub urmărire penală (vol. I, f.d. 261-264).

Invocând că asigurătorul nu și-a executat obligațiile conform acordurilor din 13 decembrie 2010 pe dosarul de daună nr. R/08/624, la 18 aprilie 2013, Ivan Gangan și Aurica Gangan, reprezentați de avocatul Cristina Cojocar, s-au adresat ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA cu cerere prealabilă, prin care au solicitat achitarea până în data de 25 aprilie 2013 a despăgubirii în sumă totală de 93 946 de lei (vol. I, f.d. 23-24, 25).

Prin răspunsul nr. 650/13 din 17 mai 2013, ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a refuzat să achite lui Ivan Gangan și Auricăi Gangan despăgubirile de asigurare conform dosarului de daună nr. R/08/624, în temeiul art. 15 alin. (1) din Legea nr. 141/2006, din motiv că dispune de acte ce atestă nevinovăția lui Mihail Tofan de producerea accidentului din 28 august 2008 (vol. I, f.d. 216).

Conform Raportului de expertiză judiciară nr. 184 din 12 decembrie 2017 întocmit de Centrul de Medicină Legală, din fișa medicală a bolnavului de staționar, precum și din raportul de examinare medico-legală nr. 83D din 01 septembrie 2008 și raportul de expertiză medico-legală nr. 112D din 16 septembrie 2008, la Aurica Gangan s-au constatat: traumatism cranio-cerebral închis manifestat prin comoție cerebrală; fractură închisă a humerusului pe dreapta, cu deplasarea fragmentelor. Experții judiciari au conchis că leziunile date au fost cauzate în rezultatul acțiunii traumatice prin mecanism de lovire cu sau de obiect(e) contondent(e) dur(e), posibil în timpul și circumstanțele indicate, care condiționează dereglarea sănătății de lungă durată (peste trei săptămâni) și se califică ca vătămare medie.

Subsecvent, experții judiciari au notat că tratamentul și investigațiile medicale prescrise la IMSP SR Cimișlia (28 august – 01 septembrie 2008), tratamentul chirurgical, medicamentos și investigațiile efectuate la IMSP Spitalul Clinic de Traumatologie și ortopedie (01 septembrie – 08 septembrie 2008) sunt în legătură cu traumatismul suferit de Aurica Gangan în accidentul din 28 august 2008.

La fel, experții judiciari au remarcat că investigațiile radiologice și consult medical a Auricăi Gangan în perioada 06 octombrie – 22 noiembrie 2008 și 01 ianuarie – 27 octombrie 2009, conform înscrisurilor de la vol. I, f.d.95-108, precum și rețetele cu denumiri de preparate farmaceutice, sunt din grupa analgezice, antiinflamatoare și sedative, indicate atât pentru tratarea traumatismelor, cu fractura unui/unor os/oase, în perioada acută, cât și pentru perioada de rehabilitare a persoanei (vol. III, f.d. 45-49 recto-verso).

La fel, experții judiciari au remarcat că înscrisurile de la f.d.95-108, vol. I, conțin informații despre investigațiile radiologice și consult medical a Auricăi Gangan în perioada 06 octombrie – 22 noiembrie 2008 și 01 ianuarie – 27 octombrie 2009, precum sunt rețete cu renumiri de preparate farmaceutice

Manifestându-și dezacordul cu refuzul asigurătorului de a le achita despăgubirea de asigurare, Ivan Gangan și Aurica Gangan au înaintat în instanța de judecată prezenta acțiune, prin care au solicitat constatarea existenței cazului asigurat produs la 28 august 2008 și încasarea de la ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a următoarelor sume:

1) 4 550 de euro cu titlu de despăgubire de asigurare pentru prejudiciul cauzat în urma distrugerii automobilului;

2) 21 648 de lei și 523,63 de euro cu titlu de despăgubire de asigurare pentru recuperarea sănătății și cheltuieli de transport către instituțiile medicale;

3) 1 041 de euro și 7 337 de lei cu titlu de compensare a prejudiciului cauzat prin neutilizarea biletelor de avion și cheltuieli suportate suplimentar pentru procurarea biletelor de transport;

4) 5 448,7 de euro cu titlu de venit ratat;

5) 4 724,52 de euro cu titlu de dobândă de întârziere pentru perioada 14 mai 2012 – 22 mai 2018, calculată la suma de 4 550 euro pentru distrugerea automobilului;

6) 22 478,33 de lei și 543,06 euro cu titlu de dobândă de întârziere pentru perioada 14 mai 2012 – 22 mai 2018, calculată la suma de 2 1648 de lei și 523,63 de euro pentru recuperarea sănătății și transportul către instituțiile medicale;

7) 1 080,93 de euro și 7 618,42 de lei cu titlu de dobândă de întârziere pentru perioada 14 mai 2012 – 22 mai 2018, calculată la suma de 1 041 de euro și 7 337 de lei prejudiciu cauzat prin neutilizarea biletelor de avion și cheltuieli suportate suplimentar pentru procurarea biletelor de transport;

8) 1 894,01 euro și 3 896,69 de lei cu titlu de penalitate legală; 50 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat prin neachitarea despăgubirii în termen legal și 20 000 de lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de asistență juridică.

Fiind învestită cu judecarea acțiunii în prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, prin hotărârea din 03 august 2018 a respins cererea de chemare în judecată, ca fiind neîntemeiată (vol. III, f.d. 108-109, 112-119 recto-verso).

Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 17 iunie 2021, a admis apelul declarat de Ivan Gangan și Aurica Gangan, a casat hotărârea din 03 august 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și a pronunțat o hotărâre nouă, prin care:

S-a admis parțial acțiunea depusă de Ivan Gangan și Aurica Gangan.

S-a încasat din contul ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA în folosul lui Ivan Gangan despăgubirea de asigurare în sumă de 93 946 de lei.

În rest pretențiile și cerințele din acțiune s-au respins, ca fiind nefondate.

S-au compensat cheltuielile de judecată la bugetul de stat, proporțional pretențiilor admise, fiind încasat din contul ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA la bugetul de stat taxa de stat de la plata căreia a fost scutit reclamantul la depunerea cererii de chemare în judecată în sumă de 2 818,38 de lei, la depunerea cererii de apel în sumă de 2 113,78 de lei și la depunerea cererii de recurs în sumă de 1 409,19 lei (vol. IV, f.d. 57-58, 59-64 recto-verso).

Efectuând controlul judiciar al deciziei din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel nu a elucidat toate circumstanțele importante pentru soluționarea justă a cauzei, iar drept consecință a interpretat și aplicat greșit normele de drept material aplicabile speței, pronunțând în consecință o soluție nemotivată, în care nu s-a expus asupra tuturor argumentelor invocate de părțile litigante și asupra tuturor pretențiilor din acțiune.

Colegiul menționează că, art. 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent și unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrar judiciar, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

Instanța de recurs consemnează că legea procedural civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Aceasta dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o. În acest sens, legiuitorul a investit apelul cu efect devolutiv, care presupune două limite raționale: instanța de apel rejudecă în fapt și în drept ceea ce apelantul a înțeles să atace din hotărârea primei instanțe, precum și efectuează o nouă examinare în fond, în fapt și în drept.

Astfel, reieșind din efectul devolutiv cu care este investită, instanței de apel îi revine o deosebită atenție de a determina raportul material-litigios dintre părți întru constatarea corectă a specificului obiectului acțiunii civile și temeiului acesteia, obiectul probațiunii pe pricina dedusă judecății, circumstanță care presupune în sine conturarea faptelor juridice prin care se justifică pretențiile și obiecțiile părților și fără de care este imposibilă soluționarea justă a litigiului.

Din conținutul pretențiilor formulate de către reclamantii Ivan Gangan și Aurica Gangan în cererea de chemare în judecată se desprinde că aceștia solicită constatarea existenței cazului asigurat produs la 28 august 2008, încasarea de la ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a următoarelor sume: 4 550 de euro cu titlu de prejudiciu cauzat în urma distrugerii automobilului; 21 648 de lei și 523,63 de euro cu titlu de cheltuieli suportate pentru recuperarea sănătății și cheltuieli de

transport către instituțiile medicale; 1 041 de euro și 7 337 de lei cu titlu de prejudiciu cauzat prin neutilizarea biletelor de avion și cheltuieli suportate suplimentar pentru procurarea biletelor de transport; 5 448,7 de euro cu titlu de venit ratat; 4 724,52 de euro cu titlu de dobândă de întârziere pentru perioada 14 mai 2012 – 22 mai 2018, calculată la suma de 4 550 euro pentru distrugerea automobilului; 22 478,33 de lei și 543,06 euro cu titlu de dobândă de întârziere pentru perioada 14 mai 2012 – 22 mai 2018, calculată la suma de 2 1648 de lei și 523,63 de euro pentru recuperarea sănătății și transportul către instituțiile medicale; 1 080,93 de euro și 7 618,42 de lei cu titlu de dobândă de întârziere pentru perioada 14 mai 2012 – 22 mai 2018, calculată la suma de 1 041 de euro și 7 337 de lei prejudiciu cauzat prin neutilizarea biletelor de avion și cheltuieli suportate suplimentar pentru procurarea biletelor de transport; 1 894,01 euro și 3 896,69 de lei cu titlu de penalitate legală; 50 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat prin neachitarea despăgubirii în termen legal și compensarea cheltuielilor de asistență juridică.

Însă, analizând minuțios memoriul deciziei instanței de apel, Colegiul atestă că, deși, instanța inferioară întemeiat a constatat existența cazului asigurat în condițiile speței și obligația asigurătorului celui vinovat de producerea accidentului rutier, a examinat superficial pretențiile cu privire la despăgubirile de asigurare și nu a supus unei analize din ce motiv respinge pretențiile din acțiune cu privire la încasarea despăgubirilor de asigurare în sumele ce le exced pe cele consemnate în acordurile semnate de păgubiți și asigurător, cu privire la compensarea cheltuielilor suportate pentru recuperarea sănătății, cheltuielilor de transport, compensarea venitului ratat, încasarea dobânzilor de întârziere și a penalității legale.

În opinia instanței de recurs, instanța de apel corect a reținut că prin decizia din 13 martie 2012 a Curții de Apel Chișinău s-a încetat procesul penal de învinuire a lui Mihail Tofan în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (1) din Codul penal, din motiv că există o hotărâre a organului de urmărire penală de scoatere a persoanei de sub urmărire penală (vol. I, f.d. 261-264).

Însă, la aspectul dat sunt imperioase constatările și concluziile Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, care au stat la baza emiterii deciziei din 13 martie 2012. Așa, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău a constatat că „există o hotărâre a organului de urmărire penală de scoatere a persoanei de sub urmărire penală – ordonanța din 06 decembrie 2008 a procurorului în Procuratura raionului Cimișlia, Iurie Oborocean, de scoatere de sub urmărire penală a bănuitului Mihail Tofan din motivul că „nu s-au acumulat suficiente probe pentru ca procurorul să poată adopta o ordonanță de punere sub învinuire a lui Mihail Tofan” și în aceeași zi s-a dispus suspendarea urmăririi penale de acel procuror din motivul că un martor a părăsit țara și fără el nu poate fi efectuat experimentul la fața locului, precum și de numit o expertiză tehnico-auto, reluându-se urmărirea penală la 06 noiembrie 2009 și la 15 decembrie 2009 Mihail Tofan din nou a fost recunoscut ca bănuit pentru aceeași faptă, apoi pus sub învinuire în baza art. 264 alin. (1) din Codul penal, la 28 decembrie 2009, fără ca ordonanța de scoatere de sub urmărire penală a lui Mihail Tofan să fie anulată.”

Totodată, în partea motivată a deciziei din 13 martie 2012, Curtea de Apel Chișinău a notat că, în condițiile speței, partea vătămată Aurica Gangan are dreptul

de a înainta acțiunea civilă în ordinea procedurii civile, față de proprietarul izvorului de pericol sport care a cauzat prejudiciul.

La capitolul dat instanța de recurs învederează că, în conformitate cu art. 123 alin. (3) din Codul de procedură civilă, sentința pronunțată de instanța judecătorească într-o cauză penală, rămasă irevocabilă, este obligatorie pentru instanța chemată să se pronunțe asupra efectelor juridice civile ale actelor persoanei împotriva căreia s-a pronunțat sentința numai dacă aceste acte au avut loc și numai în măsura în care au fost săvârșite de persoana în cauză.

Colegiul reține ca pertinent răspunsul nr. 35-76/13-44 din 24 ianuarie 2014, prin care Procuratura Generală a notat că procurorul adjunct al procurorului raionului Cimișlia a expediat în instanța de judecată cauza penală și rechizitoriul de învinuire a lui Mihail Tofan în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 264 alin. (1) din Codul penal, fără a anula ordonanța din 06 decembrie 2008 de scoatere de sub urmărire penală a bănuitului Mihail Tofan. Însă, ținând cont că încălcarea disciplinară a fost admisă în anul 2009, iar procurorul în anul 2010 a fost concediat din organele Procuraturii, sancțiunea disciplinară nu poate fi aplicată. Totodată, s-a adus la cunoștință că procurorul raionului Cimișlia a fost atenționat în privința controlului superficial asupra subalternilor în cadrul conducerii urmăririi penale (vol. II, f.d. 6).

Astfel, se constată că, prin răspunsul nr. 35-76/13-44 din 24 ianuarie 2014, Procuratura Generală a recunoscut eroarea procedurală admisă de procurorii Procuraturii raionului Cimișlia, care au avut la control cauza penală de învinuire a lui Mihail Tofan în baza art. 264 alin. (1) din Codul penal, aceasta calificând acțiunile procurorilor ca un control superficial asupra cauzei, care atrage răspunderea disciplinară.

Respectiv, soluția instanței de apel de încetare a procesului penal în privința inculpatului Mihail Tofan a fost rezultatul direct al erorilor procedurale comise de organul de urmărire penală și procuratură pe parcursul urmăririi penale, dar nicidecum nu din motivul inexistenței faptei infracționale sau că fapta nu este prevăzută de legea penală ca infracțiune ori că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Prin urmare, decizia din 13 martie 2012 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău de încetare a procesului penal de învinuire a lui Mihail Tofan în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 264 alin. (1) din Codul penal nu este un act de dispoziție prin care s-a constatat nevinovăția lui Mihail Tofan în comiterea accidentului rutier produs la 28 august 2008.

Instanța de recurs decelează că persoanele păgubite în urma unui accident rutier nu pot fi puse în situația să suporte de sine stătător prejudiciile cauzate prin acesta, din motivul erorilor admise de organul de urmărire penală și organele procuraturii la cercetarea și investigarea acestui caz, iar persoana vinovată de producerea accidentului rutier sau după caz asigurătorul automobilului acestuia nu sunt absolviți de obligația de a achita despăgubirea de asigurare persoanelor păgubite.

Așadar, în situația în care lipsește o hotărâre în ordinea procedurilor penale sau contravenționale, de constatare a vinovăției pentru producerea accidentului rutier produs la 28 august 2008, cu implicarea mijloacelor de transport de model MAN-19314, cu n/î XXX și de model Nissan Almera, cu n/î XXX, ține de

competența instanței de judecată civile de a stabili existența sau lipsa vinovăției persoanei și cui revine obligația de despăgubire a persoanelor păgubite.

În acest sens, Colegiul atestă că în cadrul dosarului penal de învinuire a lui Mihail Tofan în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 264 alin. (1) din Codul penal au fost efectuate un șir de expertize auto-tehnice. Așa, în fața expertului au fost formulate *inter alia* întrebările:

1. reieșind din condițiile accidentului rutier, din datele, stabilite în experimentul din 11 noiembrie 2009, lățimea carosabilului de 8 metri și lungimea autocamionului de 12 metri, avea oare șoferul Mihail Tofan, aflându-se la volanul autocamionului de model MAN-19314, cu n/î XXX, posibilitatea tehnică de a evita comiterea accidentului dat. Dacă da, atunci care acțiuni trebuia să întreprindă șoferul Mihail Tofan pentru a evita accidentul și a întreprins el acțiunile respective sau nu?

2. reieșind din condițiile accidentului rutier, din datele, stabilite în experimentul din 11 noiembrie 2009, lățimea carosabilului de 8 metri și lungimea autocamionului de 12 metri, avea oare șoferul Mihail Tofan, aflându-se la volanul autocamionului de model MAN-19314, cu n/î XXX, posibilitatea tehnică de întoarcere a autocamionului la locul accidentului dat sau nu? Dacă da, atunci cum trebuia să acționeze șoferul Mihail Tofan conform Regulamentului Circulației Rutiere? A respectat șoferul Mihail Tofan cerințele secțiunii 1, art. 39, 40 și 41 din Regulamentul Circulației Rutiere stabilite pentru începutul deplasării, schimbării direcției sau virării la stânga, întoarcerii sau nu?

3. care a fost viteza de deplasare a automobilului de model Nissan Almera, cu n/î XXX, condus de Ivan Gangan, până la producerea accidentului dat?

4. avea posibilitate tehnică șoferul Ivan Gangan, aflându-se la volanul automobilului de model Nissan Almera, cu n/î XXX (conform datelor din întrebarea dată: viteza 90 km/h, Sfr=33,2 metri, tga=0,039, 6-7%, un pasager, lățimea carosabilului de 8 metri, vârsta de 46 de ani, 100 metri după semnul rutier 5.66 „ieșire din localitate”) de a evita tamponarea cu autocamionul de model MAN-19314, cu n/î XXX?

5. cum trebuiau să acționeze din punct de vedere tehnic șoferii Ivan Gangan și Mihail Tofan, reieșind din Regulamentul Circulației Rutiere?

Conform Raportului de expertiză nr. 3501 din 11 decembrie 2009 întocmit de direcția tehnico-criminalistică a Ministerului Afacerilor Interne „șoferul automobilului de modelul Nissan Almera, cu n/î XXX, în condițiile accidentului rutier nu avea posibilitatea tehnică de a evita comiterea tamponării cu automobilul de modelul MAN 19314, cu n/î XXX, în momentul când ultimul traversa axa de mijloc a carosabilului;

- șoferul Ivan Gangan trebuia la momentul apariției obstacolului pentru mișcare să frâneze, conform prevederilor pct. 45 (2) din Regulamentul circulației rutiere, iar urmele de frânare de pe carosabil sunt mărturii obiective de folosire a frânei;

- șoferul Mihail Tofan, pentru a evita comiterea tamponării, trebuia să acționeze conform cerințelor pct. 39 (1), 40, 41 din Regulamentul circulației rutiere stabilite pentru începutul deplasării, schimbării direcției sau virării la stânga, întoarcerii, adică în cazul dat, când se deplasa cu viteza de 5-6 km/h, iar automobilul de model Nissan Almera, cu n/î XXX se afla pe banda de deplasare pe contra sens, să se oprească până la axa de mijloc a carosabilului și să cedeze

trecerea automobilului de model Nissan Almera, care se afla la distanța de 41 de metri de la locul tamponării în acest moment. Faptul tamponării, poziția automobilului de model MAN-19314, cu n/î XXX după tamponare, schița accidentului rutier, fotografia anexată la cererea lui Ivan Gangan cu amplasarea urmelor de frânare la locul accidentului rutier sunt mărturii obiective despre necorespunderea acțiunilor șoferului Mihail Tofan punctelor 39 (1), 40, 41 din Regulamentul circulației rutiere stabilite pentru începutul deplasării, schimbării direcției sau virării la stânga, întoarcerii;

- din punct de vedere tehnic, necorespunderea acțiunilor șoferului Mihail Tofan punctelor 39 (1), 40, 41 din Regulamentul circulației rutiere se află în legătură cauzală cu accidentul rutier dat” (vol. I, f.d. 172-176).

Astfel, instanța de apel corect a ajuns la concluzia că suportul probator administrat la materialele dosarului demonstrează cert vinovăția lui Mihail Tofan de producerea accidentului rutier la 28 august 2008 pe traseul R-3, Cimișlia-Comrat, în care au fost implicate mijloacele de transport de model MAN-19314, cu n/î XXX și Nissan Almera, cu n/î XXX și în rezultatul cărui au fost cauzate prejudicii materiale lui Ivan Gangan și Auricăi Gangan.

La aspectul dat Colegiul observă că nici Mihail Tofan, nici asigurătorul ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA nu au demonstrat prin probe pertinente și concludente o altă stare de fapt decât cea stabilită în Raportul de expertiză nr. 3501 din 11 decembrie 2009 întocmit de Direcția tehnico-criminalistică a Ministerului Afacerilor Interne, și anume că o altă persoană decât Mihail Tofan se face vinovată de producerea accidentului rutier în data de 28 august 2008 pe traseul R-3, Cimișlia-Comrat, în care au fost implicate mijloacele de transport de model MAN-19314, cu n/î XXX și Nissan Almera, cu n/î XXX.

Reieșind din aceasta, în speță, survine răspunderea asigurătorului ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA în baza contractului de asigurare semnat cu proprietarul/posesorul mijlocului de transport model MAN-19314, cu n/î XXX, condus de persoana vinovată de comiterea accidentului rutier, Mihail Tofan, față de persoanele păgubite Ivan Gangan și Aurica Gangan. Lipsa unei hotărâri de sancționare penală sau contravențională a persoanei vinovate de comiterea accidentului rutier, în condițiile când procesul penal a fost încetat pe motivul admiterii erorilor procedurale de către organul urmăririi penale și/sau procurori, nu exclude răspunderea civilă pentru pagubele produse în urma accidentului.

Colegiul consideră că instanța de apel corect a respins criticile ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA, precum că aceasta nu ar purta răspundere civilă față de persoanele păgubite Ivan Gangan și Aurica Gangan, considerând că, la caz, nu a fost demonstrată vinovăția lui Mihail Tofan în producerea accidentului rutier în data de 28 august 2008 pe traseul R-3, Cimișlia-Comrat.

În acest sens instanța de recurs menționează că asigurătorul nu este absolvit de obligația plății despăgubirilor de asigurare în rezultatul accidentului rutier comis de asigurat/utilizator, în cazul în care procedura penală/contravențională a fost încetată, clasată sau dispusă scoaterea persoanei de sub urmărire penală în cazurile de nereabilitare a persoanei și în cazul când nu este declarat nevinovat. Corespunzător, asigurătorul nu este absolvit de obligația de a plăti lui Ivan Gangan și Auricăi Gangan despăgubirile de asigurare în rezultatul accidentului rutier comis de asigurat/utilizator, doar din motiv că procesul penal a fost încetat pe erori de procedură.

Conform art. 17 alin. (2) din Legea cu privire la asigurări nr. 407 din 21 decembrie 2006 (în redacția în vigoare la momentul producerii accidentului rutier), asigurătorul nu este în drept să nu plătească despăgubirea de asigurare în cadrul asigurării de răspundere civilă. În asigurarea de răspundere civilă, asigurătorul are dreptul, în cazurile prevăzute la alin. (1), la acțiune de regres față de persoana asigurată.

La fel, art. 1315 din Codul civil (în redacția în vigoare la momentul producerii accidentului rutier) stipula la alin. (1) lit. b) și c) că asigurătorul este obligat să efectueze plata, la apariția dreptului asiguratului sau al beneficiarului asigurării de a încasa suma asigurată sau despăgubirea de asigurare, în termenul stabilit în condițiile de asigurare și să compenseze asiguratului cheltuielile aferente evitării producerii cazului asigurat sau limitării oportune a prejudiciilor pasibile de despăgubire.

Articolul 19 din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule nr. 414 din 22 decembrie 2006 (în redacția în vigoare la momentul producerii accidentului rutier) prevedea că (1) după ce a luat cunoștință de producerea accidentului, asigurătorul este obligat:

- a) să deschidă dosar de daune;
- b) să solicite organelor și instituțiilor competente (poliția, unitățile de pompieri, procuratura sau instituțiile medicale) informații despre accident și consecințele lui, stipulate la art. 21 alin.(3) lit.a);
- c) să examineze bunurile avariate și să încheie, în termen de 5 zile lucrătoare din data primirii informației despre producerea accidentului de autovehicul, un proces-verbal de constatare a pagubelor;
- d) să închidă dosarul de daune privind pagubele materiale în cel mult 15 zile calendaristice din data depunerii de către păgubit a ultimului document necesar finalizării dosarului;
- e) să închidă dosarul de daune privind vătămările corporale sau decesul în cel mult 10 zile calendaristice din data depunerii de către păgubit a ultimului document de confirmare a pagubelor;
- f) să achite despăgubirea de asigurare în termenele stabilite prin prezenta lege.

(2) Asigurătorul este obligat să soluționeze cererea și să achite despăgubirea de asigurare în cel mult 3 luni din data informării despre cazul asigurat.

În acest sens Colegiul reiterează că, la 13 decembrie 2010, asigurătorul ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a semnat cu reprezentantul păgubiților, Mihail Gangan, două acorduri pe dosarul de daună nr. R/08/624, prin care prima a recunoscut despăgubirea de asigurare în sumă de 46 219 lei pentru vătămările corporale suferite de Aurica Gangan și suma de 47 727 de lei pentru reparația mijlocului de transport al lui Ivan Gangan de model Nissan Almera, cu n/î XXX, asumându-și obligația să transfere aceste sume de bani la conturile bancare ale păgubiților (vol. I, f.d. 4 și 5).

Însă, la cererea lui Mihail Tofan din 15 august 2011, asigurătorul a stopat plata despăgubirilor de asigurare pe dosarul de daună nr. R/08/624, iar ulterior, prin răspunsul nr. 650/13 din 17 mai 2013, ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a refuzat achitarea acestor despăgubiri (vol. I, f.d. 183, 216).

Instanța de recurs observă că, prin cererea de chemare în judecată depusă la 31 mai 2013, Ivan Gangan și Aurica Gangan au solicitat constatarea existenței

cazului asigurat produs la 28 august 2008 și obligarea ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA să execute acordurile la dosarul de daună nr. R/08/624 din 13 decembrie 2010, cu achitarea în beneficiul lor a despăgubirii pentru prejudiciul suportat ca rezultat al daunei cauzate prin accidentul rutier din 28 august 2008 în sumă de 93 946 de lei, a prejudiciului pentru neachitarea la timp a prejudiciului sub formă de dobândă de întârziere pentru perioada 13 martie 2011 – 20 mai 2013 în sumă de 31 510,54 de lei, repararea prejudiciului moral estimat la suma de 50 000 de lei, compensarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 20 000 de lei, precum și compensarea taxei de stat.

Însă, pe parcursul examinării cauzei, Ivan Gangan și Aurica Gangan și-au concretizat pretențiile, solicitând prin ultima cerere de concretizare: constatarea existenței cazului asigurat produs la 28 august 2008 și încasarea de la ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a următoarelor sume:

- 1) 4 550 de euro cu titlu de despăgubire de asigurare pentru prejudiciul cauzat în urma distrugerii automobilului;
- 2) 21 648 de lei și 523,63 de euro cu titlu de despăgubire de asigurare pentru recuperarea sănătății și cheltuieli de transport către instituțiile medicale;
- 3) 1 041 de euro și 7 337 de lei cu titlu de compensare a prejudiciului cauzat prin neutilizarea biletelor de avion și cheltuieli suportate suplimentar pentru procurarea altor bilete de transport;
- 4) 5 448,70 de euro cu titlu de venit ratat;
- 5) 4 724,52 de euro cu titlu de dobândă de întârziere pentru perioada 14 mai 2012 – 22 mai 2018, calculată la suma de 4 550 euro pentru distrugerea automobilului;
- 6) 22 478,33 de lei și 543,06 euro cu titlu de dobândă de întârziere pentru perioada 14 mai 2012 – 22 mai 2018, calculată la suma de 2 1648 de lei și 523,63 de euro pentru recuperarea sănătății și transportul către instituțiile medicale;
- 7) 1 080,93 de euro și 7 618,42 de lei cu titlu de dobândă de întârziere pentru perioada 14 mai 2012 – 22 mai 2018, calculată la suma de 1 041 de euro și 7 337 de lei prejudiciu cauzat prin neutilizarea biletelor de avion și cheltuieli suportate suplimentar pentru procurarea biletelor de transport;
- 8) 1 894,01 euro și 3 896,69 de lei cu titlu de penalitate legală;
- 9) 50 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat prin neachitarea despăgubirii în termen legal;
- 10) 20 000 de lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de asistență juridică;
- 11) compensarea cheltuielilor de judecată.

Analizând decizia instanței de apel, Colegiul constată că instanța inferioară a judecat fondul cauzei în limita pretențiilor formulate de reclamanti în cererea de chemare în judecată din 31 mai 2013 și nu a dat apreciere pretențiilor formulate de Ivan Gangan și Aurica Gangan și înaintate prin ultima cerere de concretizare a acțiunii.

Din acest considerent, Colegiul apreciază ca fiind prematură și neîntemeiată poziția instanței de apel, precum că, în condițiile speței, asiguratorul are obligația de a achita despăgubirile de asigurare doar în limitele sumelor recunoscute de către persoanele păgubite prin acordurile semnate la 13 decembrie 2010. Or, prin cererea

de chemare în judecată concretizată, reclamanții înaintează față de asigurător pretenții ce decurg din pagubele care erau și nu puteau fi cunoscute la data semnării acordurilor, iar aceste pretenții nici nu au fost reflectate în decizia instanței de apel.

Astfel, se deduce că instanța de apel a examinat superficial pretențiile lui Ivan Gangan și Aurica Gangan cu privire la cuantumul prejudiciilor pretinse, precum și nu a dat apreciere argumentelor invocate de reclamanți în acest sens și nici criticilor formulate de ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA cu privire la întinderea despăgubirilor care pot fi compensate.

Conjunctura dată profilează ipoteza conform căreia instanța de apel s-a abținut de a da un răspuns convingător la criticile de bază invocate atât de reclamanți, cât și de către pârât, deși, prin prisma articolului 6 § 1 din Convenție, aceștia se așteptau la un răspuns specific și explicit la mijloacele decisive pentru judecarea procedurii respective (a se vedea Ruiz Torija și Hiro Balani vs Spania, hotărârile din 09 decembrie 1994, seria A nr. 303-A și 303-B).

În atare situație se deduce că, argumentele formulate de ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA, Ivan Gangan și Aurica Gangan în fața instanței în scopul apărării drepturilor sale nu au fost clarificate de instanța de apel, deși ultima avea obligația de a se pronunța asupra fiecărui argument, astfel ca acestea să fie răsturnate de instanță, pentru a da posibilitate instanței de recurs să exercite controlul judiciar a soluției pronunțate. Cu atât mai mult că, acest aspect cerea o motivare specifică și explicită.

Prin urmare, Colegiul ajunge la concluzia că recurenții nu au fost auziți de instanța inferioară într-un mod echitabil, cu respectarea garanțiilor prevăzute la articolul 6 din Convenție. Or, instanța de apel nu și-a exercitat obligația instituită prin efectul devolutiv al apelului.

La caz, este relevantă jurisprudența CtEDO, care a statuat în cauza Hiro Balani vs. Spania că, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a articolului 6 §1 din CEDO.

Astfel, Colegiul deduce că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, însă în condițiile din speță decizia din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău nu corespunde acestor calități.

Sub acest aspect Colegiul învederează că, prin prisma jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea hotărârii judecătorești ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, or, funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. O hotărâre se consideră motivată

în mod corespunzător atunci când permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari împotriva Finlande).

În această ordine de idei, este evident că, în condițiile din speță, constatările instanței de apel nu conțin o argumentare clară, bazată pe suportul probator existent la materialele cauzei, din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției emise, astfel încât instanța de recurs fiind în dificultate de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea soluției adoptate.

Coroborând circumstanțele ce preced, instanța de recurs conchide temeinicia recursurilor declarate de ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA, Ivan Gangan și Aurica Gangan împotriva deciziei din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, deoarece soluția instanței de apel este bazată pe neelucidarea circumstanțelor speței.

Dat fiind faptul că instanța de apel a emis o decizie neîntemeiată, dictată de concluzii nemotivate și nu a elucidat toate circumstanțele pertinente speței, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia necesității admiterii recursurilor declarate de ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA și de Ivan Gangan și Aurica Gangan, reprezentați de avocatul Cristina Ermurachi și casării deciziei din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Cu titlu subsecvent, instanța de recurs decelează că netrimiterea cauzei spre rejudecare a doua oară, a fost concepută de legiuitor ca o dispoziție edictată în favoarea părților, urmărindu-se soluționarea într-un termen rezonabil a cauzelor, însă, în speță, aplicarea acestei dispoziții este în defavoarea recurenților, aplicarea ei producându-i daune mult mai mari decât trimiterea spre rejudecare. Se poate deroga de la un al doilea grad de jurisdicție și judeca pe fond cauza direct în calea de atac în considerarea respectării unor alte principii, însă aceasta numai în condițiile în care instanța de fond a respectat dispozițiile instanței de control judiciar și a pronunțat o soluție rezonabilă, motivată, cu respectarea drepturilor procesuale fundamentale. La caz, însă, o altă soluție decât cea de trimitere a cauzei spre rejudecare ar echivala cu o validare și protejare a unor încălcări grave ale legii săvârșite de instanțele de fond.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) și art. 445 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admit recursurile declarate de întreprinderea mixtă compania de asigurări „Grawe Carat Asigurări” societate pe acțiuni și de Ivan Gangan și Aurica Gangan, reprezentați de avocatul Cristina Ermurachi.

Se casează integral decizia din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ivan Gangan și Aurica Gangan împotriva întreprinderii mixte compania de asigurări „Grawe Carat Asigurări” societate pe acțiuni, intervenienți accesorii Mihail Tofan și societatea cu răspundere limitată „Construm”, cu privire la constatarea existenței cazului asigurat, încasarea despăgubirii de asigurare,

dobânzii de întârziere și penalității, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată și se trimite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Nina Vascan

Victor Burduh

Aliona Miron

Maria Ghervas